

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Maastricht, juni '24

Nieuwe energie en leefmilieu

Een Limburg dat vooruit wil heeft energie nodig. Betrouwbare en schone energie. Steeds vaker opgewekt uit duurzame bronnen, zodat de uitstoot van broeikasgassen wordt tegengegaan. De overgang naar duurzame energie zal niet vanzelf gaan en zowel van onze huishoudens als de industrie veel vragen. We zullen samen moeten komen tot een verantwoord tempo, zodat de effecten van verandering voor iedereen te dragen zijn. Hoe ingrijpend die effecten kunnen zijn, hebben we het voorbije jaar gezien. De oorlog in Oekraïne leidt tot een sterke beperking van de import van Russisch gas, en de effecten daarvan voelen we allemaal in onze portemonnee. Tegelijkertijd heeft dit gezorgd voor een herbezinning op onze afhankelijkheid van grondstoffen en een nieuwe kijk op strategische allianties en internationale handel. Veel Limburgers vragen zich af of ze de energierekening en de boodschappen aan het einde van de maand wel kunnen betalen. De thermostaat is de afgelopen winter massaal omlaag gedraaid en de term 'energie-armoede' heeft z'n intrede gedaan. Bedrijven leggen daarnaast hun productie stil vanwege de hoge energielasten. Willen ze omschakelen van gas naar stroom, dan worden ze geconfronteerd met wachtlijsten voor een zwaardere aansluiting op het elektriciteitsnet. Omdat de materialen daarvoor niet beschikbaar zijn en de benodigde vakmensen ook voor energiebedrijven nauwelijks te vinden zijn. Tegelijkertijd proberen overheden in de hele wereld de energielasten voor hun burgers wat dragelijker te maken door miljarden te investeren. Veelal in combinatie met inspanningen om te verduurzamen, om te schakelen naar lokaal opgewekte energie, en om regio's weer concurrerend te maken. Dat is dan weer een voordeel van de huidige moeizame energiesituatie.

Het gevoel voor urgentie rond de zogeheten 'energietransitie' is door al deze factoren groter dan ooit. Ook in Limburg zijn we klaar om nieuwe wegen te bewandelen. Een kwestie van pionieren en ondernemen, experimenteren, vallen, opstaan en weer doorgaan. Daarbij heeft onze regio een aantal extra uitdagingen. Bijvoorbeeld door onze geografische ligging, ver van de Noordzee waar een steeds groter deel van de Nederlandse elektriciteit in windmolenparken wordt opgewekt. Hoe komt die schone energie voor ons beschikbaar? We hebben daarnaast de beschikking over slechts beperkte fysieke ruimte in onze Provincie om aan energievoorzieningen te spenderen. De mogelijke komst van de Einstein Telescope is daarop ook van invloed. Limburg heeft relatief veel energie-intensieve industrie en een verouderde woningvoorraad, dus onze energieopgave is ook daarom relatief groot. Dit zijn geen effecten die nu ineens zijn ontstaan en daarom is er de afgelopen jaren al veel in gang gezet om de Limburgse energieopgave te lijf te gaan. Op basis van de ingezette koers willen we de komende periode ideeën en plannen die eerder zijn geformuleerd daadwerkelijk uitvoeren. Waar nodig scherpen we ze aan en maken we ze groter en robuuster. Tegelijkertijd zijn er op nationaal en Europees niveau nog nooit zoveel financiële middelen beschikbaar geweest rond het vraagstuk van energie en een schoon leefmilieu. Daar gaat Limburg met nog meer gewicht op inspelen.

Nieuwe Energie

We werken aan een toekomstbestendig energiesysteem in en voor Limburg. Het energiesysteem omvat alle processen, structuren en componenten die betrokken zijn bij (a) het winnen/opwekken van energie, (b) het transport/opslag en (c) het gebruik van energie. De totale keten van energieproductie tot eindgebruik. Het omvat zowel traditionele energiebronnen, zoals fossiele brandstoffen, als hernieuwbare energiebronnen, zoals zonne-energie en windenergie.

Om beter inzichtelijk te krijgen waar we nu aan moeten werken ten behoeve van het energiesysteem van de toekomst, gaan we aan de slag met een energievisie. Deze visie zal tevens ingaan op de toekomstige energiemix en hoe systeemintegratie wordt beoogd. Hierbij gaat het om hoe de verschillende onderdelen van het (Limburgse) energiesysteem zich verhouden tot elkaar, bijvoorbeeld als het gaat om de inzet van gas, elektriciteit en warmte. De Provincie Limburg gaat het komende jaar in samenwerking met de betrokken partijen een energievisie voor Limburg opstellen, waarin het toekomstperspectief richting 2050 uiteen zal worden gezet.

Ruimte en de energietransitie zijn nauw met elkaar verbonden. De ruimte in Limburg is schaars, terwijl het nieuwe energiesysteem juist om veel ruimte vraagt. Het is van belang dat nieuwe manieren van energie opwek en de hiervoor benodigde energie-infrastructuur goed ruimtelijk wordt ingepast, waarbij veiligheid en gezondheid geborgd zijn, en dat bestaande en nieuwe energie-infrastructuur optimaal wordt benut om de aanleg van onnodig (lange) nieuwe aansluitingen te voorkomen. Hiervoor hebben we ook aandacht gevraagd middels het Ruimtelijk Voorstel van de Provincie aan het Kabinet.

Ook aan de specifieke ketens en onderdelen van het energiesysteem – de gebouwde omgeving, warmtetransitie, verduurzaming van de industrie en bedrijventerreinen, energie-infrastructuur en grootschalige opwek – draagt de Provincie bij.

Gezonde en veilige leefomgeving

Een gezond en veilige leefomgeving is een thema dat veel inspanning vraagt en de komende periode meer prioriteit vergt. Hier is de rol van de Provincie als regulerende overheid nodig met het uitvoeren van het formele bevoegd gezag. Een overheid, die haar inwoners beschermt tegen ongeoorloofde en ongewenste risico's én werkt aan een beter leefmilieu. Met het beleidskader 'Nieuwe energie & schoon leefmilieu' gaan wij de komende jaren toewerken naar een robuuster beleid en uitvoering voor het Limburgse leefmilieu. Een gezond en veilig leefmilieu draagt immers bij aan de leefbaarheid in Limburg. Na het landelijke advies van de Commissie Van Aartsen en het daaruit voortvloeiende Nationale Interbestuurlijk Programma, het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over het Limburgse VTH-stelsel in het milieudomein en een in 2023 uitgevoerde verkenning naar concretiserend milieubeleid, neemt de Provincie sterker dan voorheen haar verantwoordelijkheid. We gaan van een minimalistische aanpak naar een robuuste uitvoering op basis van een realistisch en uitvoerbaar perspectief. Niet alleen omdat het moet, maar omdat wij als provinciale 'overheid' hier een zorgplicht voor dragen om het Limburgse leefmilieu te verbeteren.

Structuurwijzigingen in dit programma

Om de programmabegroting in lijn te brengen met het beleidskader is de volgende structuurwijziging doorgevoerd:

- 4.1. Duurzame energie en duurzaam ondernemen en wonen is vervangen door: 4.1. Nieuwe energie;
- 4.1.1. Duurzame opwek, transport en inpassing van energie is vervangen door: 4.1.1. Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen;
- 4.1.2. Duurzaam ondernemen en wonen is vervangen door: 4.1.2. Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.

Maatschappelijke opgave

Door uitvoering van het beleidskader Nieuwe energie & schoon leefmilieu 2024-2027 werken we aan een toekomstbestendig energiesysteem en een gezonde en veilige leefomgeving. De maatschappelijke opgaven die daarbij leidend zijn, zijn als volgt geformuleerd:

- *energie wordt efficiënt benut, is betaalbaar en CO2-arm;*
- *een schone, gezonde en veilige leefomgeving.*

Aan de hand van indicatoren maken we zichtbaar hoe het over de lange termijn (trendmatig) gesteld is met deze maatschappelijke opgave.

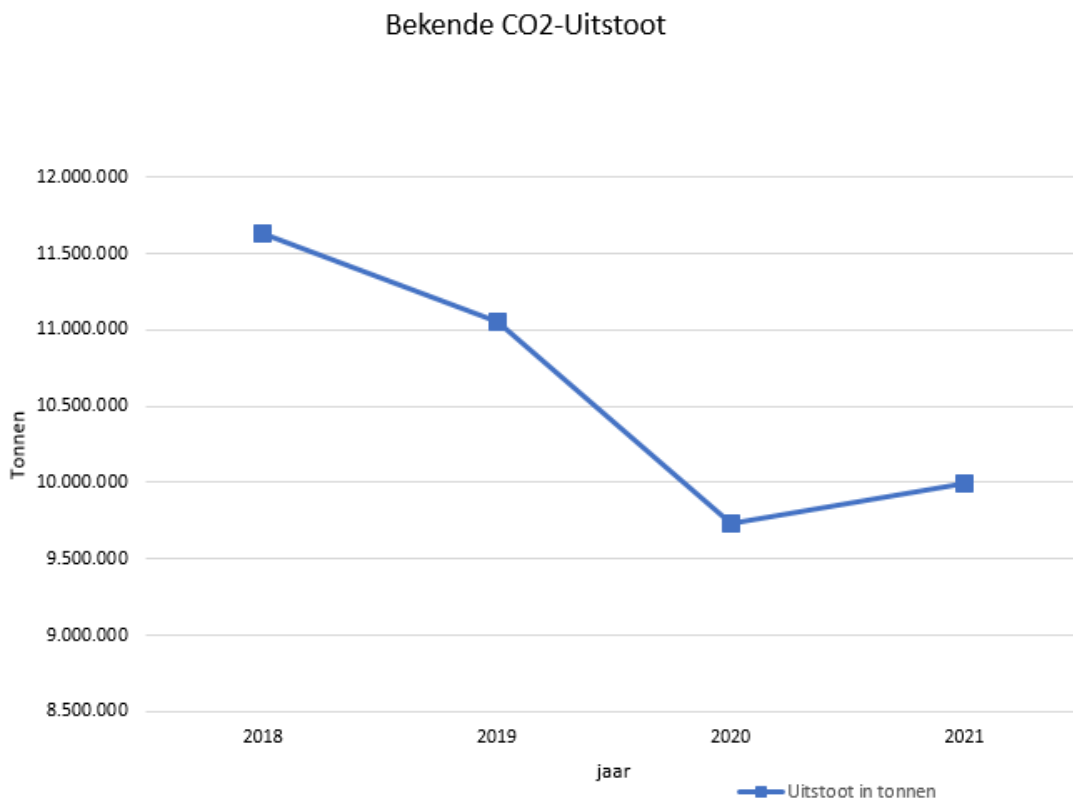
Indicatoren bij 'energie wordt efficiënt benut, is betaalbaar en CO2-arm'

Indicator 1: Energieverbruik afgezet tegen het Limburgs bruto regionaal product (*in ontwikkeling*).
Bron: Regionale Klimaatmonitor

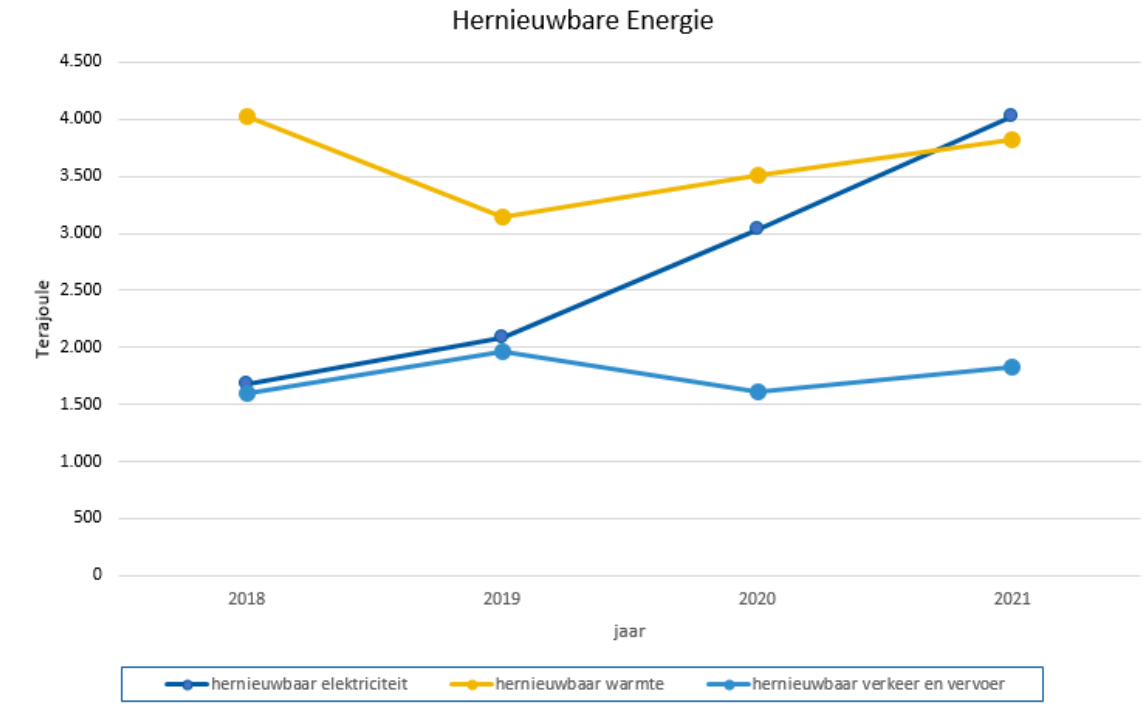
Indicator 2: Ontwikkeling consumentprijzen voor energie (*in ontwikkeling*).
Bron: CBS

Indicator 3: Energieverbruik afgezet tegen de CO₂-emissie ten gevolge van het energieverbruik Limburg (*in ontwikkeling*).
Bron: Kerndataset regionale klimaatmonitor & CBS regionale kerncijfers

Indicator 4: Bekende CO₂-uitstoot (BBV)
Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat; bewerking: Kurtosis

Indicator 5: Hernieuwbare Energie (BBV)
Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat; bewerking: Kurtosis

Indicatoren bij 'een schone, gezonde en veilige leefomgeving'

Indicator 4: Milieugezondheidsrisico (%) in de milieugezondheidsrisicokaart (*in ontwikkeling*).
Bron: Atlas leefomgeving / RIVM

Indicator 5: Aantal verloren levensjaren en de gemiddelde levensduurverkorting door luchtverontreiniging (*in ontwikkeling*).
Bron: RIVM (Schone luchtakkoord)

Indicator 6: Ervaren gezondheid (*in ontwikkeling*).
Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen RIVM

Indicator 7: Externe veiligheid, gebruik makend van de risicokaart (*in ontwikkeling*).
Bron: Risicokaart

Ons beleidskader

Op 12 april 2024 is het beleidskader 'Nieuwe energie & schoon leefmilieu' vastgesteld door Provinciale Staten.

Wat willen we bereiken?

4.1. Nieuwe energie

Nieuwe energie

We streven deze collegeperiode de volgende doelstellingen na:

4. Nieuwe energie en leefmilieu

- in 2030 is het aandeel huishoudens met een laag inkomen en een woning van lage energetische kwaliteit gedaald van nu 6,6% naar 5%;
- in 2030 is op 70% van de geschikte daken kleinschalige opwek (<15 kWp) via gemiddeld 10 zonnepanelen op dak gerealiseerd, concreet moet dit leiden tot 1.300 MW PV-vermogen in 2030;
- in 2030 bedraagt de CO₂-emissie reductie van de gebouwde omgeving 55% t.o.v. 1990;
- in 2030 bedraagt CO₂/N₂O-reductie van de industrie 55% t.o.v. 1990;
- de energie-infrastructuur is betrouwbaar, wordt efficiënt benut en voorziet beter in de transportcapaciteit voor invoeding en afname van elektriciteit;
- in 2030 is er 2,5 TWh duurzame opwek van energie gerealiseerd voor grootschalige installaties (>15 kWp) in Limburg.

Een Limburg dat vooruit wil, heeft een schoon en gezond leefmilieu nodig met een toekomstbestendige energievoorziening. De gevolgen van klimaatverandering zijn ingrijpend en zorgen ervoor dat onze huidige brede welvaart en bestaanszekerheid onder druk staan. Landelijk wordt daarom, via het Klimaatakkoord, ingezet op een klimaatneutrale samenleving in 2050. Dat betekent dat we nu al werken aan energiebesparing en omschakelen naar nieuwe bronnen en dragers van energie. Energie is een basisvoorziening voor mensen én bedrijven. De leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie is belangrijk. Door internationale ontwikkelingen en geopolitieke onzekerheden steeg de prijs van energie de afgelopen tijd aanzienlijk. Het zijn basisvoorzieningen en randvoorwaarden die de overheid in brede zin moet garanderen en die niet (alleen) aan de markt overgelaten kunnen worden. Vanuit de algemene verantwoordelijkheid ontwikkelt de Provincie daarom beleid en initiatieven op het gebied van 'Energie-infrastructuur & Ruimtelijke Inbedding en Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen' (4.1.1.) en 'Verduurzaming Gebouwde omgeving & Warmte en Grootschalig opwek' (4.1.2.).

Conform het coalitieakkoord 2023-2027 is er een nieuwe PS cyclus vorm gegeven, waarbij wordt ingezet op het vaker tussentijds informeren van PS via onder andere werkbezoeken en informerende sessies. De frequentie van de Voortgangsrapportages van het programma Nieuwe Energie passen we daarom aan tot eens per jaar. De afhankelijkheid van openbare databronnen en de frequentie waarmee in die bronnen actualisaties worden doorgevoerd zijn tevens argumenten die een jaarlijkse update rechtvaardigen. De doelen en daarbij behorende indicatoren van de Voortgangsrapportage zijn opgesteld in lijn met het op 12 april 2024 door PS vastgestelde beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'.

Wat merkt de Limburger ervan?

Indicator bij 'in 2030 is het aandeel huishoudens met een laag inkomen en een woning van lage energetische kwaliteit gedaald van nu 6,6% naar 5%'

Indicator 1: Het aandeel huishoudens in Limburg met een laag inkomen én een woning van laag energetische kwaliteit (in ontwikkeling).

Bron: Regionale Klimaatmonitor

Indicator bij 'in 2030 is op 70% van de geschikte daken kleinschalige opwek (<15 kWp) via gemiddeld 10 zonnepanelen op dak gerealiseerd, concreet moet dit leiden tot 1.300 MW PV-vermogen in 2030'

Indicator 2: Het geplaatste PV-vermogen (MW) op dak op woningen in Limburg (in ontwikkeling).

Bron: CBS

Indicator bij 'in 2030 bedraagt de CO2-emissie reductie van de gebouwde omgeving 55% t.o.v. 1990'

Indicator 3: CO2-emissie conform klimaatakkoord (in ontwikkeling).

Bron: Regionale Klimaatmonitor

Indicator bij 'in 2030 bedraagt CO2/N2O-reductie van de industrie 55% t.o.v. 1990'

Indicator 4: CO2/NO2-emissie conform het klimaatakkoord (in ontwikkeling).

Bron: NEA

Indicator bij 'de energie-infrastructuur is betrouwbaar, wordt efficiënt benut en voorziet beter in de transportcapaciteit voor invoeding en afname van elektriciteit'

Indicator 5: betrouwbaarheid van de energie-infrastructuur (in ontwikkeling).

Bron: te ontwikkelen

Indicator bij 'in 2030 is er 2,5 TWh duurzame opwek van energie gerealiseerd voor grootschalige installaties (>15 kWp) in Limburg'

Indicator 6: Elektriciteitsproductie (TWh) door grootschalige zon-pv en windturbines (in ontwikkeling).

Bron: Regionale Klimaatmonitor

Wat gaan we daarvoor doen?

4.1.1. Energie Infrastructuur & Ruimtelijke Inbedding en Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen

Omschrijving

Zoals bovenstaand beschreven, werken we de komende periode aan een betrouwbare energie-infrastructuur, die efficiënt wordt benut en beter voorziet in de transportcapaciteit voor invoeding en afname van elektriciteit. Tevens zetten we in op 55% CO2/N2O reductie van de industrie. Hiertoe beogen we onderstaande resultaten op korte termijn (2024 en 2025) te behalen.

Rol Provincie: ondersteuner, procesmanager, partner, subsidient, financier

Kwaliteit

Energie Infrastructuur & Ruimtelijke Inbedding

- In 2024 hebben we in kaart welke mogelijkheden de Provincie heeft voor het versnellen van ruimtelijke procedures voor uitbreiding en/of verzwaring van de elektriciteits- infrastructuur;

- In 2024 heeft de Provincie de bevoegd gezag rol overgenomen van het Rijk voor project 380kV Maasbracht-Graetheide en is de projectbesluitprocedure gestart met als doel om versnelling te realiseren;
- In 2024 is de toekomstgerichte studie Claus centrale opgeleverd.

Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen

- In 2024 hebben alle bedrijven met een energiebesparingsplicht die vallen onder bevoegd gezag van de Provincie een actueel energie- besparing onderzoeksrapport opgeleverd.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

Energie Infra & Ruimtelijke Inbedding

In 2024 starten en/of continueren wij de volgende meerjarige activiteiten:

- De uitwerking van de energievisie voor Limburg start in 2024 en wordt in 2025 opgeleverd;
- De uitwerking van het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat Limburg start in 2024 en wordt in 2025 vastgesteld;
- Ook in 2024 zullen wij de strategische waarde van de Clauscentrale (Maasbracht) en Chemelot (incl. Graetheide) in onze lobby benadrukken en zullen wij de projecten Delta Rhine Corridor, 380kV en aanlandingspunten Wind-op- zee ruimtelijk borgen.

Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen

In 2024 starten en/of continueren wij de volgende meerjarige activiteiten:

- Verankeren van benodigde capaciteit voor uitvoering van energiebespaarplicht bij RUD-ZL o.a. door benutten rijksregeling;
- Participeren in de voor Limburg relevante 'maatwerk-afspraken' onder regie van EZK;
- Continueren van de samenwerking met de LEA-bedrijven en geven gezamenlijk uitvoering aan het 'Landelijk actieplan verduurzaming cluster 6-bedrijven';
- Invulling geven aan een ondersteuningsprogramma verduurzaming bedrijventerreinen via o.a. de SPUK-regeling verduurzaming bedrijfsmatig vastgoed en landelijk programma Verduurzaming Bedrijventerreinen;
- Ondersteunen van ondernemerschap en innovatie bij Limburgse bedrijven via Limburgs Energiefonds

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van het product 4.1.1. Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen wordt het budget in 2024 verhoogd met € 0,58 mln. Dit betreft de volgende begrotingswijzigingen:

- Proces- en begeleidingsmiddelen € 0,03 mln. gekoppeld aan de uitvoering van het Kader Nieuwe Energie. De gevraagde procesmiddelen komen ten laste van de Programmareserve Energie.
- Cofinanciering Europese programma's € 0,20 mln. Deze middelen worden ingezet voor de cofinanciering van samenwerkingsprojecten die aanspraak maken op Europese en nationale fondsen. De gevraagde procesmiddelen komen ten laste van de Programmareserve Energie.
- SPUK Programma Management Organisatie BO PMO BO EVI cluster Chemelot € 0,29 mln. voor het versnellen van de verduurzaming van de industrie. Dit bedrag is zowel als last en baat aan de begroting toegevoegd en heeft dus geen consequenties voor het resultaat.
- CAO-bijstelling van de personeelskosten € 0,06 mln.

Geld (indicator)

4.1.2. Verduurzaming Gebouwde Omgeving & Warmte en Grootchalige opwek

Omschrijving

Zoals bovenstaand beschreven, werken we de komende periode aan een afname van energiearmoede, een toename van zowel kleinschalige, als ook grootschalige opwek en de reductie van CO2-emissie van de gebouwde omgeving. Hiertoe beogen we onderstaande resultaten op korte termijn (2024 en 2025) te behalen.

Rol Provincie: toetsers, ondersteuner, procesmanager, subsidient, financier

Kwaliteit

Onderstaand volgen de doelstellingen waar we ons de komende periode op richten. Dit zijn doelen waar meerdere partners aan bijdragen:

Gebouwde omgeving & Warmte

- In 2025 is er een 'proof of concept' gestart voor WZL

Grootchalige opwek

- In 2024 zijn de instructieregels uit de Provinciale omgevingsverordening voor zonnepanelen aangepast in overeenstemming met het bestuursakkoord Rijk-IPO-VNG UvW;
- In 2024 is er inzicht in de potentie van zon-pv in de treden 1 t/m 3 en zijn de mogelijkheden voor innovatieve toepassingen voor zon op landbouwgrond inzichtelijk;

- In 2024 is onderzocht of en met wie een aanvraag wordt gedaan voor de nationale programmaanpak SMR's.

Provinciale Energie Maatschappij

- In 2025 is een Statenbesluit genomen inzake de oprichting van de Provinciale Energie Maatschappij.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

Gebouwde omgeving & Warmte

In 2024 starten en/of continueren wij de volgende meerjarige activiteiten:

- Ontwikkelen en continueren van de ontzorgingsprogramma's voor bedrijfsmatig en maatschappelijk vastgoed;
- Ondersteunen energiebesparing samen met de Limburgse RESregio's en woningcorporaties;
- Afronden Duurzaam Thuis regeling en doorverwijzen burgers naar het nationaal Warmtefonds;
- Ondersteunen energiearmoede aanpakken d.m.v. het inrichten van een ondersteuningspool;
- Blijven inzetten op Mijnwater en nemen deel aan de publieke samenwerking Warmtenet Zuid-Limburg (WZL).

Grootschalige opwek

In 2024 starten en/of continueren wij de volgende meerjarige activiteiten:

- Wij zijn partner in de RES-regio's en spannen ons in om de RES-doelen te behalen met tenminste 51% lokaal eigenaarschap bij elk project waarbij de omgeving kan meeprofiteren;
- Samen met de RES-regio Zuid-Limburg werken aan een actieprogramma om te zorgen voor nieuwe grootschalige opwek-locaties met innovatieve manieren van meervoudige ruimtegebruik;
- Hanteren van een strikt 'nee, tenzij' voor zonne-energie op landbouwgrond en aanpassen van de instructieregels in de Omgevingsverordening conform het landelijke bestuursconvenant;
- Samen met Limburgse stakeholders gaan we in gesprek met het Rijk over de condities van de nationale programma-aanpak SMR's.

Provinciale Energie Maatschappij

- In 2024 stellen wij een plan van aanpak op voor de Provinciale Energie Maatschappij waarbij we kijken naar warmtenetten, duurzame elektriciteit (o.a. kleinschalig zon-op-dak) en verduurzaming gebouwde omgeving. Dit plan zal in december 2024 sonderend aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van het product 4.1.2. Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek wordt het budget in 2024 verhoogd met € 2,43 mln. Dit betreft de volgende begrotingswijzigingen:

- SPUK Ontzorgingsprogramma bedrijventerreinen en MKB ad € 2,38 mln. voor het ontzorgen bij de verduurzaming van bedrijventerreinen en kleine en micro mkb-ondernemingen. verduurzaming is toegevoegd. Dit bedrag is zowel als last en baat aan de begroting toegevoegd, en heeft dus geen consequenties voor het begrotingsresultaat.
- CAO-bijstelling van de personeelslasten € 0,05 mln.

Geld (indicator)

Wat willen we bereiken?

4.2. Gezond en veilig leefmilieu

Gezond en veilig leefmilieu

We streven deze collegeperiode de volgende doelstellingen na:

- in 2027 is de gezondheid van de Limburger bevorderd door verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving t.o.v. 2020 middels:
 - verminderen blootstelling aan luchtverontreinigende stoffen;
 - verminderen geluidsoverlast & bevorderen van stilte;
 - verminderen emissies verontreinigende stoffen naar lucht;
 - voorkomen van vermijdbare milieuschade, c.q. het (vooruit)schuiven van milieuschade;
- in 2027 zijn risico's op ongelukken met gevaarlijke stoffen bij bedrijven of tijdens transport ingeperkt t.o.v. 2020.

De ambitie is een aantoonbaar gezond en veilig leefmilieu in Limburg. Omdat bijvoorbeeld schone lucht en de kwaliteit van het leefmilieu van groot belang zijn voor de gezondheid vraagt deze ambitie om minder uitstoot van luchtverontreinigende stoffen (zoals fijnstof) en het terugdringen van omgevingslawaai.

Omgevingskwaliteit en andere aspecten van leefmilieu worden aan het begin van het realiseren van alle fysieke opgaven expliciet meegenomen. Gezorgd wordt voor een verantwoorde manier van omgaan met de schaarste in zowel fysieke als milieuruimte. Hier ligt een nauwe relatie met hoofdstuk 5 "Leefbare steden en dorpen".

Het verwezenlijken van een gezond en veilig leefmilieu in Limburg vraagt om een robuust VTH-stelsel (vergunningen, toezicht en handhaving) voor de provinciale kerntaken waaronder milieu en natuur. Bij een robuust VTH stelsel behoort een uitbreiding van de uitvoeringscapaciteit. Daarbij wordt onder andere ingezet op een intensivering van provinciaal milieubeleid.

Wat merkt de Limburger ervan?

Het te verwachten maatschappelijke effect is dat Limburgers gemiddeld langer en in goede gezondheid leven. Enerzijds doordat zij minder ziek worden en stress beleven door de leefomgeving waarin ze verkeren en anderzijds dat zij minder risico lopen om te sterven bij een ongeval met gevaarlijke stoffen.

Het causale verband tussen levensduur en de effecten van de leefomgeving op die levensduur is moeilijk aan te tonen. Relevante, maar niet allesomvattende, indicatoren zijn 1) het percentage van de totale ziektelast door omgevingsgeluid en luchtvervuiling, 2) het aantal maanden korter leven door luchtvervuiling en 3) de ervaren gezondheid. Deze indicatoren geven enig inzicht in de lange termijn effecten van het gevoerde beleid (zie de Maatschappelijke Opgave hierboven). Op de middellange termijn wordt daarvoor gekeken naar de emissies en blootstelling aan luchtverontreinigende stoffen, ernstige geluidshinder en slaapverstoring en de geluidsbelasting in relatie tot de geluidsnorm in stiltegebieden. Voor externe veiligheid is nog geen indicator beschikbaar, maar wel beleidsinformatie via www.risicokaart.nl.

Indicatoren bij 'in 2027 is de gezondheid van de Limburger bevorderd door verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving t.o.v. 2020'

Indicator 1: Jaarlijks berekende blootstelling luchtkwaliteit in Limburg (*in ontwikkeling*).
Bron: RIVM / CIMLK

Indicator 2: Aantal (ernstig) gehinderden en slaapverstoorden door provinciaal wegverkeer (*in ontwikkeling*).
Bron: Actieplan Geluid Provinciale Wegen 2024

Indicator 3: Aantal klachten vliegverkeer (*in ontwikkeling*).
Bron: Klachten informatie centrum luchtverkeer

Indicator 4: Monitoring geluidsbelasting in stiltegebieden (*in ontwikkeling*).
Bron: Monitoringsrapportage RUD

Indicator 5: Aantal klachten in stiltegebieden (*in ontwikkeling*).
Bron: Jaarverslag VTH

Indicator 6: Emissie van NO₂ en fijnstof naar lucht (*in ontwikkeling*).
Bron: Emissieregistratie.nl, RIVM & GCN en GDN

Indicator bij 'in 2027 zijn risico's op ongelukken met gevaarlijke stoffen bij bedrijven of tijdens transport ingeperkt t.o.v. 2020'

Indicator 7: Risico's op ongelukken met gevaarlijke stoffen (*in ontwikkeling*).
Bron: Risicokaart

Wat gaan we daarvoor doen?

4.2.1. Gezond en veilig leefmilieu

Omschrijving

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Er wordt meer prioriteit gesteld komende periode aan een gezond en veilig leefmilieu. De provincie pakt een regulerende rol op zich en beschermt op die manier haar inwoners beschermen tegen ongeoorloofde en ongewenste risico's.

Rol Provincie: toetsers, ondersteuner, procesmanager, subsidient, financier

Kwaliteit

- Wij geven opvolging aan de appreciatie van de verkenning van aanvullend milieubeleid (naar verwachting in de vorm van een aanpassing van de verordening of beleidsregels);
- Wij meten de uitstoot bij de verschillende sectoren en zorgen voor meer Limburgse meetlocaties met specifieke aandacht voor het meten van Ultra Fijnstof. Hierbij wordt actief de samenwerking met de rijksinstanties en grensoverschrijdende partners wordt opgezocht;
- Milieueffecten van (eigen) plannen en projecten worden expliciet meegenomen bij de planvorming en bij het realiseren van alle fysieke opgaven (zoals bij het Limburgse Programma Landelijk gebied, Nationaal Programma Ruimte voor Defensie, Programma MAA, programma Chemelot en de energietransitie);
- Wij voeren onze wettelijke taken uit te voeren op het gebied van milieu- en omgevingseffecten voor plannen en projecten waarvoor wij bevoegd gezag zijn of wettelijk zijn aangewezen als adviseur (zoals vaststellen van geluidproductieplafonds voor regionale industrieterreinen en voor provinciale wegen);
- Wij stellen een nieuw Actieplan Omgevingslawaaai vast in 2024 gericht op het beperken van geluidhinder en negatieve gezondheidseffecten rond onze provinciale wegen.
- In Q1 2024 is een standpunt ingenomen aangaande de reactivering van vliegbasis de Peel;
- Wij nemen deel aan de pilots ter uitvoering van het veiligheidsconvenant Chemelot;
- Wij zetten de pilot voor onderborden bij stiltegebieden voort;
- Wij herhalen de campagne voor stiltegebieden;
- Wij laten integrale gezondheidsindicatoren opstellen;
- In Q1 van 2024 hebben we het Rijk verzocht de gezondheidseffecten van Chemelot te onderzoeken;
- Wij regisseren de eeuwigdurende nazorg voorafgaande aan de sluiting van de stortplaatsen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

- De evaluatie van het Actieplan Omgevingslawaaai Provinciale wegen 2019-2023 is door introductie van nieuwe rekenmethoden en vertraging in het beschikbaar komen van landelijke handreiking niet gestart in 2023. De evaluatie is in het eerste kwartaal van 2024 gestart. Het ontwerp actieplan wordt vóór 18 juli gepubliceerd en het streven is het Actieplan definitief in het derde kwartaal van 2024 vast te stellen. Dat is op tijd voor het Rijk om zich te verantwoorden over de Europese verplichting hierover.
- De advisering over projecten, ontwikkelen van producten en uitvoering van activiteiten vinden plaats binnen de wettelijke termijn of de afgesproken tijdsperiode.

- Er is gestart met voorbereidende werkzaamheden om geluidsproductieplafonds voor provinciale wegen en regionale industrieterreinen (opvolger van geluidszones) vast te stellen. Geluidproductieplafonds voor provinciale wegen zijn uiterlijk in 2026 vastgesteld. Geluidproductieplafond voor regionale industrieterreinen zijn uiterlijk in 2027 vastgesteld. Dat is binnen de overgangstermijn die binnenkort wettelijk wordt vastgesteld.
- Ten aanzien van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie, waar de mogelijke reactivering van vliegbasis De Peel een onderdeel van is, zullen wij de belangen van een gezond en veilig leefmilieu inbrengen. Belangrijke mijlpalen zijn de vaststelling van het Nationaal Programma door het Kabinet (naar verwachting eind 2024), en het opstellen van een Luchthavenbesluit door Defensie voor vliegbasis De Peel in 2025 e.v.
- In Q1 van 2024 hebben wij het Rijk verzocht om een gezondheidsonderzoek bij Chemelot uit te voeren. In Q2 van 2024 informeren wij u over het vervolg.
- In Q2 van 2024 wordt de stiltegebiedencampagne herhaald. In 2024 kunnen gemeenten onderborden voor bij hun stiltegebiedenborden verkrijgen.
- In 2024 verkrijgen wij duidelijkheid over de (on)mogelijkheden op basis van de pilots (gestart 2024) bij het veiligheidsconvenant Chemelot om de veiligheid op de site bevorderen.
- In 2024 wordt een opdracht verleend om integrale gezondheidsindicatoren te ontwikkelen.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van het product 4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu wordt het budget in 2024 verhoogd met € 0,11 mln. Dit betreft de volgende begrotingswijzigingen:

- Proces- en begeleidingsmiddelen € 0,06 mln. voor het opstellen van integrale gezondheidsindicatoren en voor de stiltegebiedencampagne. Het bedrag ad € 0,06 is ten laste gebracht van de Programmareserve Energie.
- CAO-bijstelling van de personeelslasten € 0,05 mln.

Geld (indicator)

4.2.2. Vergunningen, toezicht en handhaving

Omschrijving

Wij versterken de VTH keten waardoor de kwaliteit van de uitvoering van de provinciale bevoegd gezag rol verbeterd wordt. Deze bevoegd gezag rol ziet toe op de Omgevingswet, Mijnbouwwet, Luchtvaartwet en de Omgevingsverordening Limburg.

De werkzaamheden bestaan uit het verlenen van vergunningen en ontheffingen, het afhandelen van meldingen, het houden van toezicht en bij overtredingen het handhavend optreden (bestuursrechtelijk en

strafrechtelijk) hierop. Het afhandelen van handhavingsverzoeken en klachten/meldingen maakt hier ook onderdeel van uit.

De wijze waarop de bevoegd gezag rol wordt ingevuld staat beschreven in het VTH Beleidsplan Limburg en in het VTH uitvoeringsprogramma.

Wij onderschrijven de ambitie van het Interbestuurlijk Programma VTH om te komen tot een robuuster VTH-stelsel. Het implementeren van de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer ten aanzien van de RUD Zuid-Limburg is daar onderdeel van. Dit betekent een investering in de uitvoeringscapaciteit van zowel de RUD Zuid Limburg als het cluster VTH.

Rol Provincie: toetsers, bevoegd gezag, financier

Kwaliteit

Afgelopen januari (1-1-2024) is de Omgevingswet in werking getreden. Dit heeft een omslag in ons denken en in onze werkprocessen gevraagd. Inmiddels zijn de eerste aanvragen via het digitaal stelsel omgevingsrecht (DSO) goed binnen gekomen en voortvarend opgepakt. Meervoudige aanvragen hebben nog niet plaats gevonden. De precieze omvang en complexiteit van deze verandering zal echter pas gaandeweg 2024 echt helder worden. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het kwaliteitsniveau van de uitvoering van onze VTH-taken.

Het streven is om de vergunningaanvragen, meldingen en ontheffingen binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn af te handelen respectievelijk verlenen.

De afhandeling van klachten/meldingen en handhavingsverzoeken zal binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn uitgevoerd worden.

De werkzaamheden worden conform het VTH Uitvoeringsprogramma 2024 uitgevoerd.

Om te gaan voldoen aan de robuustheidscriteria ten behoeve van een robuuste uitvoeringsdienst (IBP-VTH) hebben de RUD ZL en RUD LN op 28 maart 2024 een plan van aanpak vastgesteld en aan de staatssecretaris toegezonden. Hierin geven zij aan welke stappen zij gaan ondernemen om te komen tot een robuuste uitvoeringsdienst. De uitwerking en de financiële consequenties hiervan worden verwerkt in de begroting 2025 en verder.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

De werkzaamheden worden uitgevoerd binnen de termijn van het collegeprogramma 2023-2027.

De uitvoering van de VTH-taken vindt plaats binnen de daarvoor geldende termijnen.

Tijd (indicator)

Geld

Voor de uitvoering van het product 4.2.2. Vergunningen, toezicht en handhaving wordt het budget in 2024 verhoogd met € 2,35 mln. Dit betreft de volgende begrotingswijzigingen:

- Voor uitvoering van de Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 wordt bij deze Voorjaarsnota een bestemmingsreserve ingesteld met een storting van € 1,30 mln. Zoals bij het Informerend stuk inzake Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 en Actieprogramma bodem en ondergrond 2024, brief GS van 23-4-2024 vermeld is vragen bij deze Voorjaarsnota aan de lasten van de begroting 2024 € 0,69 mln. toe te voegen voor de uitvoering van de actieprogramma in 2024.
- CAO-bijstelling van de personeelslasten € 0,36 mln.

Geld (indicator)

Verduurzaming provinciale organisatie

Onder het mom van 'practice what you preach' willen wij als Provinciale organisatie het goede voorbeeld geven richting de Limburger door onze eigendommen (zoals de bedrijfsvoering en uitvoerende taken) verder te verduurzamen richting 2030. Op welke wijze wij dit doen, staat omschreven in het toekomstige uitvoeringsplan duurzaamheid 2024-2030. Met dit plan voldoen wij aan diverse wet- en regelgevingen (zoals de Klimaatwet) en bewegen wij mee met trends in het bedrijfsleven zoals de Corporate Sustainability Reporting Directive (hierna: CSRD) waarmee beursgenoteerde ondernemingen vanaf boekjaar 2024 en grote ondernemingen vanaf boekjaar 2025 over duurzaamheid moeten rapporteren. Over de voortgang van het uitvoeringsplan duurzaamheid wordt Provinciale Staten verder geïnformeerd. Hier wordt invulling aan gegeven door per 2025 integraal te rapporteren via de planning & control cyclus over de voortgang van het Uitvoeringsplan Duurzaamheid 2024-2030. Dit door het opnemen van een duurzaamheidsparagraaf in de begroting en jaarstukken. Zo'n paragraaf verbindt de duurzaamheidsaspecten over de diverse begrotingsprogramma's en biedt daarmee integraal en transparant inzicht over onze doelstellingen en onze "voetafdruk".

Wat mag het kosten?

In deze Voorjaarsnota 2024 wordt het budget van programma Nieuwe energie en leefmilieu bijgesteld.

We voegen € 4,17 mln. aan de lasten van de exploitatiebegroting 2024 toe.

Voor procesmiddelen Beleidskader nieuwe energie en schoonleefmilieu zijn € 0,29 mln. onttrokken uit de programmareserve.

Verder zijn in de begroting 2024 zowel aan de lasten als aan de baten rijksmiddelen toegevoegd voor de volgende afspraken:

4. Nieuwe energie en leefmilieu

- SPUK Programma Management Organisatie BO EVI - cluster Chemelot: € 0,29 mln.;
- SPUK Ontzorgingsprogramma bedrijventerreinen € 2,01 mln.;
- SPUK Ontzorgingsprogramma MKB € 0,37 mln.

Ten slotte zijn voor uitvoering in 2024 van de Agenda Bodem en ondergrond 2024-2030 € 0,69 mln. aan de begrotingslasten toegevoegd.

Het nadelige exploitatieresultaat van deze begrotingswijziging ad € 0,52 mln. heeft betrekking op de CAO-bijstelling van de personeelskosten en wordt gedekt uit de algemene dekkingsmiddelen (programma 9. Financiën en overhead).

Voor nadere details verwijzen we naar de toelichtingen op product-niveau bij 'Wat gaan we daarvoor doen? (Variabele Geld)'.
'

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
Lasten			
4 Nieuwe energie en leefmilieu			
4.1 Nieuwe energie			
4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen			
67818 Inhuur ivm uitvoering duurzaamheidsmaatr	39	0	39
68048 Doorberekende personeelskosten	1.118	61	1.179
69185 Asbestsanering VDL Castings Weert	117	0	117
69377 SPUK Ontzorgingsprogr maatsch vastgoed	1.283	0	1.283
69399 PES 2 AL 1 Toekomstbest infrastructuur	55	0	55
69400 PES 2 AL 2 Innovatie en vakmanschap	99	0	99
69401 PES 2 AL 3 Kansen voor Limburgse warmte	50	0	50
69403 PES 2 AL 5 Het Goede voorbeeld	25	0	25
69587 PES2 Nadere Subsidieregels warmtenetten	500	0	500
69603 PES2 OPZuid energieopslag en omzetting	1.626	0	1.626
69605 PES2 Subs Aanjagen gem proj verduurz won	102	0	102
69613 Uitvoeringskosten DU Klimaatakkoord	402	0	402
69661 SPUK Ontzorging maatsch vastgoed 2e tranche	1.128	0	1.128
69760 SPUK CDOKE	2.751	0	2.751
69886 Aanpak energiearmoede toezegging 9012	259	0	259
69894 F44 SPUK PMO BO EVI cluster Chemelot	0	292	292
69975 Cofinanciering Energie Europese subsidies	0	200	200
69996 Proces en voorbereidingskosten Energie	0	25	25
Totaal 4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	9.554	578	10.132
4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.			
69691 Doorberekende personeelskosten	896	48	944
69946 SPUK Ontzorgingsprogramma bedrijventerreinen	0	2.011	2.011
69947 SPUK Ontzorgingsprogramma MKB	0	373	373
Totaal 4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.	896	2.432	3.327
Totaal 4.1 Nieuwe energie	10.450	3.009	13.459
4.2 Gezond en veilig leefmilieu			
4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu			
63391 Uitvoering NMP BWL	49	-49	0
63968 Ontwikkeling milieubeleid BWL	54	-54	0
67641 Werkbudget milieuvadvis	58	103	161
68051 Doorberekende personeelskosten	922	50	972

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
68637 Impuls omgevingsveiligheid	50	0	50
69388 Procesgeld militaire luchthavens	9	0	9
69665 SPUK SLA 2203318662 Meetstations veehouderij	89	0	89
69666 SPUK SLA 2203318626 Meetstations grens	61	0	61
69667 SPUK SLA 2203318606 Meetnet ultrafijnstof	278	0	278
69742 Verbetering leefomgeving	112	0	112
69997 Proces en voorbereidingskosten Leefmilieu	0	63	63
Totaal 4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	1.683	113	1.796
4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving			
63119 Werkbudget VTH	38	92	129
63120 Toezicht en handhaving	36	-36	0
63121 Peilwerkzaamheden ontgrondingsvergunningen	12	-12	0
63122 Bestuursdwang	124	0	124
63123 Wet Hygveiligheid zweminrichtcatCD	94	0	94
63127 Milieu Klachten Telefoon	11	0	11
63736 Handhavingsbeleidprocedures	44	-44	0
64038 Groene Brigade	96	0	96
67594 Provinciale bijdrage RUDNoord	94	0	94
67955 Kapitaallasten	7	0	7
68053 Doorberekende personeelskosten	6.663	361	7.023
68119 DU Besluit Risico Zware Ongevallen BRZO	137	0	137
68584 Leasetermijnen wagenpark VTH	120	0	120
68594 Brandstof wagenpark VTH	23	0	23
68871 Provinciale bijdrage RUDZL	10.119	0	10.119
69722 Kapitaallasten	0	0	0
69783 DU Hergebruik stedelijk afvalwater	227	0	227
69803 Stelpost RUDZL ZRKvoorstellen	434	0	434
69990 Uitvoering bodemsanering	0	685	685
Totaal 4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	18.279	1.046	19.325
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	19.962	1.159	21.120
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	30.411	4.168	34.579
Totaal Lasten	30.411	4.168	34.579
Baten			
4 Nieuwe energie en leefmilieu			
4.1 Nieuwe energie			
4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen			
69377 SPUK Ontzorgingsprogr maatsch vastgoed	1.283	0	1.283
69613 Uitvoeringskosten DU Klimaatakkoord	29	0	29

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
69661 SPUK Ontzorging maatsch vastgoed 2e tranche	1.128	0	1.128
69760 SPUK CDOKE	2.751	0	2.751
69894 F44 SPUK PMO BO EVI cluster Chemelot	0	292	292
Totaal 4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	5.191	292	5.483
4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.			
69946 SPUK Ontzorgingsprogramma bedrijventerreinen	0	2.011	2.011
69947 SPUK Ontzorgingsprogramma MKB	0	373	373
Totaal 4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.	0	2.383	2.383
Totaal 4.1 Nieuwe energie	5.191	2.675	7.866
4.2 Gezond en veilig leefmilieu			
4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu			
69327 Provinciefonds DU Veiligheidsdiensten	50	0	50
69665 SPUK SLA 2203318662 Meetstations veehouderij	89	0	89
69666 SPUK SLA 2203318626 Meetstations grens	61	0	61
69667 SPUK SLA 2203318606 Meetnet ultrafijnstof	278	0	278
Totaal 4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	478	0	478
4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving			
60131 Heffing ontgrondingen	58	0	58
60387 Vergunningverlening waterwet	0	0	0
60397 Vergunningverlening ontgrondingenwet	0	0	0
63122 Bestuursdwang	124	0	124
64038 Groene Brigade	26	0	26
65929 Legesopbrengst omgevingsvergunningen	0	0	0
68235 Leges vergunningen Wet Natuurbescherming 98	0	0	0
69565 Leges bodeminformatie	0	0	0
69766 Leges vergunning milieubelastende activiteiten	0	0	0
69783 DU Hergebruik stedelijk afvalwater	21	0	21
69807 Leges vooroverleg 22	30	0	30
69808 Leges bouwwerken 23	851	0	851
69809 Leges monumenten 24	0	0	0
69810 Leges aanlegactiviteiten 25	52	0	52
69811 Leges kappen houtopstanden 26	6	0	6
69812 Leges MBA omgevingsplan 27a	4	0	4
69813 Leges MBA 27b	986	0	986
69814 Leges maatwerkvoorschriften 28	0	0	0

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
69815 Leges natuur 29	250	0	250
69816 Leges flora en fauna 210	273	0	273
69817 Leges maatwerkvoorschriften houtopst 211	27	0	27
69818 Leges ontgrondingsactiviteiten 215a	259	0	259
69819 Leges wateronttrekkingsactiviteiten 215b	29	0	29
69820 Leges overig 212	95	0	95
69821 Leges luchtvaartuigen TUGs 213	23	0	23
69822 Leges toestemming vuurwerk 214	23	0	23
69823 Leges niet benoemd rest 216	0	0	0
Totaal 4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	3.138	0	3.138
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	3.616	0	3.616
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	8.807	2.675	11.482
Totaal Baten	8.807	2.675	11.482
Saldo van baten en lasten	-21.605	-1.493	-23.097
Stortingen			
4 Nieuwe energie en leefmilieu			
4.1 Nieuwe energie			
4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen			
69775 Toevoeging PR Energie	10.000	0	10.000
Totaal 4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	10.000	0	10.000
Totaal 4.1 Nieuwe energie	10.000	0	10.000
4.2 Gezond en veilig leefmilieu			
4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving			
69991 Toevoeging reserve bodemsanering 20242030	0	1.300	1.300
Totaal 4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	0	1.300	1.300
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	0	1.300	1.300
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	10.000	1.300	11.300
Totaal Stortingen	10.000	1.300	11.300
Onttrekkingen			
4 Nieuwe energie en leefmilieu			
4.1 Nieuwe energie			
4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen			
69976 Aanwending PR Energie	0	225	225
Totaal 4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	0	225	225

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
Totaal 4.1 Nieuwe energie	0	225	225
4.2 Gezond en veilig leefmilieu			
4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu			
69998 Aanwending PR Energie	0	63	63
Totaal 4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	0	63	63
4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving			
69993 Aanwending reserve DU Bodemsanering	0	1.300	1.300
69994 Aanwending reserve bodemsanering 20242030	0	685	685
Totaal 4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	0	1.985	1.985
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	0	2.048	2.048
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	0	2.273	2.273
Totaal Onttrekkingen	0	2.273	2.273
Saldo mutatie reserves	-10.000	973	-9.027
Resultaat	-31.605	-519	-32.124

4. Nieuwe energie en leefmilieu